

Heidemarie
Schwermer (68)
ga bort alt hun
eide, som et
eksperiment.

**Fjorten år
seinere lever
hun fortsatt
nesten uten
penger.**

Schwermeren: Heidemarie Schwermer har alt hun eier i en trillekoffert. Og folk står i kø for å innlosjere

- **Du syns sikkert** jeg er ei sprø, gammel dame.

Heidmarie Schwermer har akkurat slåss med låsen til en lånt leilighet i Torino, der hun har holdt foredrag om blakketens spirituelle potensial. Hun pleier å bo i lånte leiligheter. Og hun liker å være blakk. Alt hun eier får plass i en rullekoffert.

Og hennes håp er at alle skal leve som henne.

- Jaget etter å skaffe penger, all sløsing og alle bekymringene over investeringer, det tar altfor mye energi, sier 68-åringen til Magasinet.

Sprø er langt fra det verste denne dama er blitt beskrevet som. Siden hun startet sitt annerledesliv på 90-tallet, er Heidmarie Schwermer blitt et mediefenomen i hjemlandet Tyskland. Mens mange har trykket henne til sitt bryst, er andre sinte og harselerer med livsstilen hennes, eller de kritiserer henne for å snylte på andre.

Nå har den norske regissøren Line Halvorsen laget dokumentaren «Å leve uten penger» om Heidmarie Schwermers liv. Filmen hadde premiere i går, under Oslo Internasjonale Filmfestival, og vil bli å se på NRK seinere i vinter.

Og Schwermers budskap til menneskeheten er tilsynelatende enkelt:

- Pengejaget tar oppmerksomheten bort fra det viktige i livet, nemlig å finne ut hvem vi virkelig er, og å jobbe med oss selv som mennesker og medmennesker.

Ifølge Hovedorganisasjonen for handel og tjenester i Norge vil nordmenn juleshoppe for til sammen 48 milliarder kroner de neste ukene, noe som betyr en økning i julehandelen på fem prosent siden fjoråret. Hver og en av oss vil brenne av rundt 10 000 kroner. Filmskaper Line Halvorsen har i lange perioder bodd i Betlehem, USA og nå Italia, og beundrer Heidmarie Schwermers evne til å leve i nuet, uten bekymringer for framtida. For langt de fleste vil det være vanskelig - enn si umulig - å leve som Schwermer. Men Halvorsen mener vi alle bør la oss inspirere til å forbruke mindre.

For 23 år siden var Heidmarie Schwermer en middelalderende lærer og psykoterapeut, hun var nyskilt og hadde akkurat flyttet med sine to barn til Dortmund. Hun møtte folk med store økonomiske problemer. De fattige følte seg mindreverdige, mens de rike stadig strebet etter mer. Schwermer stiftet Tysklands første og største bytteklubb, og kalte den «Gib und Nimm» («Gi og ta»). Et sted der folk kan bytte sine ferdigheter eller eiendeler mot andres. En pengefri sone der en hårklipp kan byttes mot en nesten ubrukt brødrister.

Schwermers overbevisning var at selv om du ikke har noe, er du likevel mye verdt. Men det var ikke de hjemløse som dukket opp hos «Gib und Nimm». Det gjorde derimot de arbeidsløse og pensjonister, som kom med ting de ikke hadde bruk for og kunnskap de gjerne ville dele. De var mange, og ikke ei krone byttet hånd.

- Penger og makt er maskuline verdier som har dominert verden i mange århundrer nå. Det er på tide med feminine verdier som kjærlighet, medfølelse og samarbeid, sier Schwermer.

Bytteklubben ble en suksess, og Heidmarie Schwermer begynte å stille spørsmål ved sin egen livsstil. Hun bestemte seg for at hun ikke ville kjøpe noe, uten samtidig å gi bort noe av det hun eide.

- Jeg vil vise at selv om man ikke har penger, trenger man ikke være fattig, sier pensjonisten som gir bort meste parten av pensjonen sin.

Hun har hvitt og velstelt hår. Går i myke linklær i jordfarger og har perler i ørene. Perlene er ekte.

- De er faktisk ikke et par. Den ene perlen fikk jeg fra ei dame som takk for timer med psykoterapi, mens den andre er en gave fra barnebarnet mitt.

Schwermer minner lite om verken hippie eller uteligger. ►

kvinnen som har gjort det til sitt livsprosjekt å få folk til å forbruke mindre.

«Mitt håp er at noen av dem som leser budskapet mitt, vil bruke litt mindre penger.»

Heidemarie Schwermer

Gir og får: Schwermer bor gratis hos folk mot å hjelpe til (bilde fra filmen). Filmen om henne (t.h.) sendes på NRK i vinter.

Nomadeliv: For Schwermer gir livet som blakk nomade mening. Bildet er fra filmen.

Laget film: Line Halvorsen (t.h.) har regissert dokumentarfilmen om Schwermer.

► Og hun har det hun trenger.

På midten av 90-tallet hadde hun funnet ut at jo mer asketisk hun levde, jo lykkeligere ble hun. Hun var dypt inne i bytteklubben, og kjøpte så godt som ingenting.

I 1996 tok hun beslutningen: Hun ville leve et liv helt uten penger. Hun sa opp leiligheten og jobben som lærer. Nomadelivet startet, flyttende fra hus til hus, der hun bodde gratis mot å gjøre husarbeid.

Planen var å leve uten penger i ett år. Nå har det gått 14. De første elleve åra brukte hun ikke penger i det hele tatt, nå har hun valgt å ta imot pensjonen sin. Hun gir bort det meste av pengene, men trenger noe til reiser fordi hun ikke har klart å få til bytteavtaler med noe togselskap. Og som pensjonist har hun automatisk rett til helseforsikring, det har sine fordeler. For tiden jobber hun med å få en avtale med et begravelsesbyrå, der hun som psykoterapeut kan tilby støttesamtaler for pårørende mot at hennes barn skal slippe å betale for begravelsen hennes.

Schwermer kritikerne mener hun er naiv - at prosjektet er umulig blant annet for barnefamilier som trenger et fast sted å bo. Og skal man basere et samfunn på bytting, vil ingen betale skatt og samfunnets fellesgoder vil forsvinne. Videre hevder noen at 68-åringen ikke lever uten penger slik hun påstår, men at hun derimot er en parasitt som lever på andres penger.

- De som losjerer meg og gir meg mat lever godt inne i pengesystemet fortsatt, fordi det er umulig å kutte det hele ut på dagen. Men et sted må vi begynne. Noen må begynne. Jeg vet at du har kjøpt eplet jeg spiser, men håpet er at flere og flere vil leve og tenke som meg. Dessuten gir jeg jo noe tilbake, sier hun og legger til at det ikke er mulig, verken for kloden eller balansen mellom fattig og rik, at vi fortsetter å ha et så høyt forbruk.

- Mitt håp er at noen av dem som leser budskapet mitt, vil bruke litt mindre penger.

Schwermer har to voksne barn, som ikke lever som henne. Av og til bor hun hos dem. Mesteparten av tida bruker hun på å spre budskapet sitt, holde gratis foredrag og seminarer. I vårt kapitalstyrte samfunn hvor tid er luksus, har hun rikelig av nettopp tid. Og folk står i kø for å gi henne kost og losji, mot å få tilbringe tid med henne.

I 2001 ga hun ut boka «Å leve uten penger». Og når mobilen hennes nå gir lyd, for hun har en gammel mobil som bare kan brukes til inngående samtaler, er det forlaget som ringer. Schwermer er rask til å gi nummeret på fasttelefonen, det koster penger å motta samtaler i utlandet. Redaktøren hennes vil fortelle om positive salgstall og at de vurderer nyttegevning. Dette tar Heidemarie med knusende ro.

Hun synes det er fint om boka blir tilgjengelig for flere. Men ikke av kommersielle grunner:

- Når jeg får penger fra salget, gir jeg dem bort.

Og bok nummer to, som ikke er ikke utgitt ennå, kan lastes ned gratis på tysk fra hjemmesida hennes.

Heidemarie Schwermer er overbevist om at det finnes en spirituell dimensjon i livet, en parallell verden som er tilgjengelig for dem som lager plass til det i livet sitt. Hun mener relasjonene mellom mennesker endrer seg når penger ikke skifter eier, og at folk da begynner å snakke mer med hjertet enn med hodet.

Det praktiske rundt hvordan hun klarer å finne mat, klær, hus og alt hun trenger i det daglige, ser Heidemarie på som et trivielt samtaleemne.

- Hvis du bare tar imot akkurat det du trenger og ikke mer, vil du aldri mangle noe, sier hun og forteller at hun bruker lite tid på å skaffe det hun trenger.

I starten, før hun kom inn i rutinen, krevde det mer innsats. De første åra handlet det hele om å utveksle tjenester og vurdere tjenestenes verdi opp mot hverandre.

Hvor mye kost og losji hun kunne få mot hvor mange timers vindusvask, eller hvor mange poteter for en seanse med psykoterapi.

Systemet er ikke like stringent som da hun begynte. Det er ikke lenger snakk om å finne ut nøyaktig hva en tjeneste eller en ting er verdt, for så å bytte mot noe med tilsvarende verdi.

- Jeg gir det jeg har å gi, og det jeg tar imot, kommer ikke nødvendigvis fra de samme personene. Det handler om å ta imot akkurat det jeg trenger, og ellers bare la verden ordne seg selv. ●

magasinet@dagbladet.no

«Hun utfordrer dem som føler de holder hjula i gang»

- **Alle kan ikke leve** slik. I hvert fall ikke over lengre tid, sier Elling Borgeraas, forsker ved SIFO (Statene Institutt for Forbruksforskning).

Han sier han har sansen for at folk prøver å utfordre pengemakta, men ser på Schwermer som et individuelt prosjekt.

- Den forutsetter at noen har bygget og vedlikeholder jernbanen og at andre har tatt opp lån for å få bygget husene hun bor i. Skulle alle prøve å leve uten penger, ville jernbanen fort skranke og hus falle fra hverandre.

Borgeraas mener likevel det er viktig å finne ut om noe ved Schwermer kan generaliseres. Å bruke mat som ellers hadde blitt kastet, burde flere benytte seg av. Likevel er det begrenset hvor mange som kan gjøre det før det ikke er noe mer igjen å hente, mener Borgeraas.

- Schwermer minner om asketer som renser sjela si ved enkel livsførsel, men provoserer gjerne mer enn dem fordi hun benytter seg av overfloden vår i stedet for å trekke seg tilbake fra den.

Borgeraas tror Schwermer utfordrer dem som føler de holder hjulene i gang - man ser hun klarer å trekke seg ut av det materielle presset, men samtidig nyte fruktene fra overflodsamfunnet. - For å sammenlikne med miljøkampen, er det ekstremister som flytter ut i skogen og lever helt spartansk. Dette kan gi inntrykk av at om du skal være miljøvennlig, må du gå ekstremt til verks. Schwermer har kanskje samme effekt. Fordi hun tar det helt ut, provoserer hun og får folk til å skygge unna - heller enn å gå inn og se hva de kan lære av henne.

